

FINLANDS
PRESIDENTER

LÄRARENS GUIDE

LÄRARENS GUIDE

FINLANDS SJÄLVSTÄNDIGHETSTID VIA VÅRA PRESIDENTER, ETT FENOMENBASERAT UNDERVISNINGSPAKET

MÅLGRUPP Elever i årskurs 6–9, gymnasieelever, yrkeskolelever, klubbar, studiecirklar, s.k. nyfinländare som flyttat till Finland från utlandet

ÄMNEN Samhällslära, historia, modersmål, huslig ekonomi, teckning, musik

IDÉ OCH MÅL

- ✓ Ge en inblick i berättelsen om det självständiga Finland via de personer som befann sig i händelsernas centrum och hade makt när Finland byggdes upp och landets existens försvarades.
- ✓ Förstå att det är viktigt och komplicerat att sköta gemensamma frågor, vilket är vad politik går ut på (demokratifostran).
- ✓ Öka uppskattningen av, kärleken till och intresset för Finland.
- ✓ Lära sig förstå de egna rättigheterna, skyldigheterna och påverkansmöjligheterna som medborgare.

HUR

- ✓ Som inledning tillsammans se på en PDF-presentation.
- ✓ Dela in eleverna i grupper per president.
- ✓ Gruppen ser på en kortfilm om den egna presidenten.
- ✓ Gruppen besvarar frågor; svaren finns i textavsnitten om presidenterna.
- ✓ Gruppen gör andra undersökningar som anknyter till den egna presidentens period och som gäller vardagen för en vanlig människa, intervjuar t.ex. boende i ett servicehem.
- ✓ Materialet samlas ihop och presenteras för de andra eleverna/skolan på det sätt som gruppen valt. Presentationen börjar med kortfilmen om den egna presidenten.

FRÅGOR OM VARJE PRESIDENT

1 HURDANA HEMFÖRHÅLLANDEN HADE PRESIDENTEN SOM BARN? ETT HURDANT LAND VAR FINLAND DÅ?

- ✓ Har någon av er en släkting som levde då och som fortfarande lever? Kan hen intervjuas? Vad kommer de egna far- eller morföräldrarna ihåg att deras föräldrar berättat?
- ✓ Hur var det att leva som barn då?
- ✓ Vad åt man?
- ✓ Vilka sjukdomar hotade, vad dog man av, vad var den förväntade livslängden? Hur stor var barndödligheten?
- ✓ Hurdant socialskydd och hurdan hälsovård hade vi i Finland då?
- ✓ Hur var det med skolförhållandena? Kunde alla studera vad eller var de ville?
- ✓ Vad för slags musik lyssnade man på, hur tillbringade man fritiden? Hur mycket fritid hade man?

2 VAD GJORDE PERSONEN INNAN HEN BLEV PRESIDENT?

- ✓ Vilka tidigare erfarenheter styrde personen eller hjälpte hen i arbetet för samhället?
- ✓ Varför tror du att personen valde just det parti som hen anslöt sig till?
- ✓ Hur främjade personen Finlands intressen i sitt politiska arbete före presidenttiden?
- ✓ Har de här frågorna någon betydelse för Finland idag?

3 HURDAN VAR DEN FAMILJ HEN BILDADE?

- ✓ Var hittade hen sin maka/make, hur många barn fick de, var bodde de?

4 VAD ÅSTADKOM MAN UNDER HENS TID SOM PRESIDENT, SOM VAR STORT OCH VIKTIGT?

- ✓ Hur har det påverkat Finland av idag?

5 HUR SYNS PRESIDENTEN I DAGENS FINLAND (I NAMN, MINNESMÄRKEN OSV.)?

6 VAD TYCKTE DU OM HOS DEN HÄR PRESIDENTEN?

7 VAD TYCKTE DU INTE OM?

SKRÄDDARSYDDA FRÅGOR FÖR VARJE PRESIDENT

LÄRAREN VÄLJER FRÅGOR SOM LÄMPAR SIG FÖR ÅLDERSGRUPPEN

**KAARLO JUHO
STÅHLBERG**

LAGSTIFTAREN, DEN FINSKA
REGERINGSFORMENS FADER

- ✓ Varför behövs en grundlag? Vad styr den?
  - ➔ Vad skulle hända om ett land inte hade en grundlag?
  - ➔ Vilka lagar utgjorde Finlands grundlag före år 2000?
  - ➔ Vad förändrades i och med grundlagen från år 2000?
  - ➔ Vilken roll har riksdagens grundlagsutskott?
  - ➔ Vilken ”grundlag” följer ni i din familj? Och i din skola?
- ✓ Vilka stora frågor blev Ståhlberg tvungen att lösa efter inbördeskriget?
- ✓ Varför mördades inrikesminister Ritavuori?

**LAURI KRISTIAN
RELANDER**

PRESIDENTEN SOM SKAPADE
DIPLOMATISKA FÖRBINDELSER

- ✓ Hur många utlandsresor gjorde president Relander? Och hur många Tarja Halonen?
- ✓ Vad betyder *diplomati*?
- ✓ Vad har vi för nytta av internationellt samarbete?
- ✓ Vilka internationella organisationer hör Finland till och varför?
- ✓ I vilka länder har Finland ambassad?
- ✓ Vilka egenskaper är bra hos en person som samarbetar internationellt, vilket en president gör?

PEHR EVIND SVINHUFVUD

DEN FINSKA SJÄLVSTÄNDIGHETENS
FADER, KONFLIKTLÖSAREN

- ✓ Hurdan var situationen i Finland och i Europa när Svinhufvud åkte för att få erkännande för Finlands självständighet av Sovjetryssland?
- ✓ Att Finland drabbades av inbördeskrig i början av sin självständighet hör till det mest sorgliga i vår historia; vilka parter drabbade samman och varför?
- ✓ Vad var orsaken till att de vita vann?
- ✓ Kriget fick allvarliga följder; vad kunde man ha gjort annorlunda efter kriget?
- ✓ Svinhufvud lyckades genom sin auktoritet kväsa Mäntsäläupproret. Vilka krafter stod mot varandra?

KYÖSTI KALLIO

PRESIDENTEN SOM ENADE
NATIONEN

- ✓ Kyösti Kallio hade inte blivit student eller studerat på universitet. Hur lyckades han skaffa sig lärdom och bildning? Bekanta dig närmare med dessa rörelser. Vad finns det kvar av dem?
- ✓ Den s.k. torparlagen och Lex Kallio hade en enande effekt på folket. Bekanta dig med lagarna och fundera på varför de var bra för Finland.
- ✓ Efter inbördeskriget höll Kallio ett exceptionellt tal i Nivala kyrka, som fick stor uppmärksamhet. Vad handlade talet om? Hur togs det emot?
- ✓ Kallios död var mycket dramatisk; sök efter information om hur man i nyheterna presenterade dödsfallet vid den aktuella tidpunkten. Hurdan var hans begravning?

RISTO RYTI

LEDAREN MED KALLA
NERVER I KRISTIDER

- ✓ Under sin tid vid Finlands Bank höll Ryti landets ekonomi i skick. Varför har vi Finlands Bank och hur avviker den från vanliga affärsbanker?
- ✓ Ryti undertecknade det s.k. Ribbentrop-avtalet med Tyskland. Vad hade hänt om avtalet inte hade ingåtts?
- ✓ Efter kriget dömdes Ryti ändå till fängelse som krigsansvarig. Varför?
- ✓ Efter andra världskriget verkade kontrollkommissionen i Finland. Vad var det för något? Hur länge var den i Finland?
- ✓ Vad ansåg det finska folket om Rytis fängelsestraff?
- ✓ Efter kriget måste över 400 000 evakuerade från Karelen omplaceras. Hur sköttes det här?

GUSTAF MANNERHEIM

ÖVERBEFÄLHAVAREN
I VÅRA KRIG

- ✓ På vilka fronter fick Mannerheim krigserfarenhet medan han tjänstgjorde i ryska armén?
- ✓ Mannerheim hörde inte till något parti men hade suttit i lantdagen. I vilken egenskap och när?
- ✓ Hurdan var Mannerheims personliga situation när Svinhufvud utsåg honom till överbefälhavare för de vita i inbördeskriget?
- ✓ Mannerheim åkte genast efter inbördeskriget till Europa för att driva Finlands sak. Vad gav hans resa för resultat?
- ✓ Han var också Finlands riksföreståndare i sju månader, vad lyckades han då åstadkomma?
- ✓ År 1931 fick Mannerheim ett nytt uppdrag av president Svinhufvud. Vad var det?
- ✓ Varför låg huvudkvarteret i S:t Michel under kriget?
- ✓ Hur blev Mannerheim president och vilka var hans största insatser som president?

JUHO KUSTI PAASIKIVI

REALISTEN SOM
ERKÄNDE FAKTA

- ✔ Varför var Paasikivi så skicklig på att förhandla med ryssarna?
- ✔ Varför var Dorpatfreden 1920 viktig för Finland?
- ✔ Vad fastställde man i Parisfreden 1947 gällande Finlands öde?
- ✔ Varför hade Finland gett områden till Sovjetunionens förfogande? Vad betydde dessa landavträdelser för människorna som hade bott där?
- ✔ Hur påverkade VSB-avtalet Finlands näringsliv och politik i allmänhet?
- ✔ Till vilka internationella organisationer anslöt sig Finland under Paasikivis tid och vilken betydelse hade det för Finland?
- ✔ Vad hände när Sovjetunionen återlämnade Porkala?

URHO KEKKONEN

FINLANDS MEST LÅNGVARIGA
MAKTHAVARE

- ✔ Vilken handling under inbördeskriget tyngde Kekkonens samvete under resten av hans liv?
- ✔ Vad var Detektiva centralpolisen, där Kekkonen arbetade?
- ✔ Har vi något motsvarande idag?
- ✔ I vilket sammanhang förstod Kekkonen att det var bäst att ha goda relationer till Sovjetunionen?
- ✔ Kekkonens tid präglades av det s.k. kalla kriget. Vad står detta uttryck för?
- ✔ På vilket sätt var det nyttigt för Finlands ekonomi med goda förbindelser till Sovjetunionen?
- ✔ Hur var det möjligt att Kekkonen valdes till president 1973 genom en undantagslag?
- ✔ Läs om ESSK 1975. Vilken betydelse hade konferensen för världen? Och för Finland och Kekkonen?
- ✔ Kekkonen åkte runt i landskapen, reste utomlands och hade ett mycket stort kontaktnät. Leta efter roliga anekdoter om Kekkonen.

MAUNO KOIVISTO

DEN EFTERTÄNKSAMMA
GRUBBLAREN

- ✔ Koivisto deltog i andra världskriget som soldat. Hur påverkade erfarenheterna hans sätt att tänka?
- ✔ År 1968, när Koivisto första gången var statsminister, skedde ockupationen av Tjeckoslovakien, vilket djupt chockerade Koivisto och hela världen. Vad handlade det om?
- ✔ Under Koivistos första regeringsperiod var mellanöslagen och abortlagen stora samhällspolitiska förändringar. Hur förändrade de samhället?
- ✔ Kekkonen försökte fälla Koivistos regering. Hur förhindrade Koivisto det?
- ✔ Hur ändrades sättet att välja president 1988? Vad annat gällande presidentskapet förändrades?
- ✔ År 1990, under sin tid som president, ansåg Koivisto att ingermanländare kunde betraktas som återflyttare. Vilka är dessa ingermanländare och hur integrerades de i Finland? Jämför denna process med den nuvarande invandringspolitiken.
- ✔ Vilka förändringar skedde i politiken i Finland då Sovjetunionen upplöstes 1991?

MARTTI AHTISAARI

DEN KOSMOPOLITISKA
FREDSMÄKLAREN

- ✔ Från vilka förhållanden startade Martti Ahtisaari sin väg ut i världen?
- ✔ Hur framskred hans internationella karriär?
- ✔ Vilken är hans mest kända prestation som fredsmäklare?
- ✔ Hur har Finlands inträde i Europeiska Unionen under Ahtisaaris tid förändrat Finland?
- ✔ Hur har Martti Ahtisaari fortsatt med sitt fredsarbete efter presidenttiden?
  - ➔ Berätta om CMI:s verksamhet.
  - ➔ Berätta varför Ahtisaari fick Nobels fredspris.

TARJA HALONEN

DEN VILJESTARKA
LANDSMODERN

- ✔ Hur förändrades presidentens befogenheter när Halonen påbörjade sin ämbetsperiod år 2000?
- ✔ Även Finlands grundlag ändrades år 2000, på vilket sätt?
- ✔ Innan hon blev president var Halonen aktiv i flera samhällliga organisationer. Välj två av dem och läs om deras verksamhet.
- ✔ Halonen ledde Förenta nationernas kommission som undersöker globaliseringens sociala dimension. Vad är det alltså som kommissionen undersöker?
[📄 RAPPORTEN \(PÅ FINSKA\) FINNS HÄR](#)
- ✔ I sina tal tog Halonen upp bland annat åldringarnas ställning och nyfattigdom. Vad vet du om dessa frågor och hur kunde de skötas bättre?
- ✔ Är kvinnor och män jämlika i dagens Finland? Hur klarar sig Finland i en global jämförelse av jämlikheten mellan män och kvinnor?

HJÄLP VID FENOMENBASERAD GRANSKNING

📍 TEMA	📖 LÄROÄMNE	➡️ VAD GÖRA, VAR LETA
<ul style="list-style-type: none"> ✔️ presidenten som person, hens samhälleliga insatser och den tidsperiod hen levde i	<ul style="list-style-type: none"> ✔️ historia, samhällslära ✔️ geografi	<ul style="list-style-type: none"> ✔️ Läs om presidenten på webbplatsen WWW.SUOMENPRESIDENTIT.FI. ✔️ Läs om tidsperioden på webbplatsen WWW.ITSENAISYYS100.FI (på finska/engelska). ✔️ Leta efter svar på de skraddarsydda frågorna för varje president. ✔️ Intervjua äldre släktingar och anteckna deras minnen eller spela in dem på ljudfiler. ✔️ Hur påverkades Finlands utveckling av landets historia och geopolitiska läge? ✔️ Hur utvecklades Finlands jordbruk, industri och övriga ekonomi?
<ul style="list-style-type: none"> ✔️ vad man åt under denna tid, hur man t.ex. klarade sig under kristider och ransonering. ✔️ hushållsrådgivning ✔️ rådgivningsverksamhetens historia	<ul style="list-style-type: none"> ✔️ huslig ekonomi	<ul style="list-style-type: none"> ✔️ Studera gamla kokböcker. ✔️ Tillaga gammaldags rätter. ✔️ Bekanta er med hushållsrådgivning, Arbetseffektivitetsföreningen, Marthorna, föreningen Maatalousnaiset, rådgivningsbyråerna och diskutera hur de har påverkat familjernas välmående. Har de ovan nämnda fortfarande en roll? ✔️ Intervjua far- eller morföräldrar och lär er tillsammans med dem att laga gammaldags rätter eller bakverk.

📍 TEMA	📖 LÄROÄMNE	➡ VAD GÖRA, VAR LETA
<ul style="list-style-type: none"> ✔ periodens litteratur, teater och film 	<ul style="list-style-type: none"> ✔ modersmål 	<ul style="list-style-type: none"> ✔ Vilka böcker förändrade Finland? S.k. tidsskildringar (romaner), vad läste barn, vad läste man för barn? ✔ De viktigaste böckerna i Finland, som har haft bestående inverkan på oss och som alla finländare borde läsa. ✔ Teater och film: visas någon pjäs på orten, som beskriver en viss period? ✔ Hyr en gammal film eller studera vad ni hittar i Yles arkiv från den aktuella perioden. ✔ Intervjua äldre släktingar. ✔ Helsingfors: besök Stadsmuseet och där särskilt Skolmuseet.
<ul style="list-style-type: none"> ✔ periodens konst 	<ul style="list-style-type: none"> ✔ teckning och musik 	<ul style="list-style-type: none"> ✔ Utställning om finländsk konst i Ateneum. ✔ Utställning om modernism i museet HAM. ✔ Utställningar i andra städer, med ett tema som anknyter till självständigheten. ✔ Bekanta er med periodens populära och klassiska musik. ✔ Stora finländska kompositörer och deras roll. ✔ Finländska konstnärer i Finland och i världen. ✔ Hur har konst och musik bidragit till den finländska nationalkänslan?

NYTTIGA KÄLLOR

- ✓ WWW.ITSENAISYYS100.FI (på finska/engelska)
- ✓ Yles arkiv
- ✓ WWW.FINNA.FI (historiska bilder)
- ✓ presidenternas webbplatser samt museer
- ✓ WWW.KANSALLISBIOGRAFIA.FI
- ✓ Ilta-Sanomats temabilagor om självständigheten (på finska)

SOM MINNE/SLUTPRODUKT EXEMPELVIS

- ✓ tidslinje med bilder och texter i en skolkorridor
- ✓ pjäs
- ✓ hörspel
- ✓ multimediapresentation med bilder och musik

NÅGOT ATT DISKUTERA TILLSAMMANS
I SLUTET AV HELA PROJEKTET

Har jag vad som krävs för att bli president?

Vad skulle krävas av mig och vad borde jag beakta om jag var president i Finland?